

INGLIZ VA NEMIS TILLARIDA GRAMMATIK TUZILMALARNING QIYOSIY TAHLILI

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19638140>

Masodiqova Zulfiyaxon Hamdamovna

Qo'qon davlat universiteti

Xorijiy filologiya fakulteti

Katta o'qituvchisi

Annotatsiya

Mazkur ilmiy maqola ingliz va nemis tillaridagi grammatik tuzilmalarning qiyosiy tahliliga bag'ishlangan. Tadqiqotning asosiy maqsadi ushbu ikki german tillarida morfologik va sintaktik tizimlarning o'xshash hamda farqli jihatlarini aniqlash, shuningdek, bu farqlarning chet tillarni o'rganish va o'qitish jarayoniga ta'sirini ilmiy asosda yoritib berishdan iborat. Tadqiqot jarayonida qiyosiy lingvistik, strukturaviy tahlil va tipologik yondashuv metodlaridan foydalanildi.

Maqolada taniqli tilshunos olimlar – V. Humboldt, N. Chomsky, O. Jespersen, shuningdek zamonaviy nemis va ingliz tilshunoslari bo'lgan H. Helbig, G. Zifonun va R. Quirkning grammatik tizimlarga oid qarashlari tahlil qilindi. Bundan tashqari, pedagogika va psixolingvistika sohasidagi olimlarning chet tilni egallash jarayonida grammatik tuzilmalarning idrok etilishi haqidagi fikrlari qiyosiy jihatdan o'rganildi. Olimlar qarashlarini taqqoslash orqali ingliz tilining analitik tuzilishga ega ekanligi va qat'iy so'z tartibiga asoslanishi, nemis tilining esa inflektiv xususiyatlari, kelishik tizimi hamda fe'l pozitsiyasining o'zgaruvchanligi bilan ajralib turishi ilmiy dalillar asosida ko'rsatib berildi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, grammatik tuzilmalardagi farqlar til o'rganuvchilarning tilni egallash strategiyasiga bevosita ta'sir qiladi va qiyosiy yondashuv chet tillarni o'qitishda samarali metodlardan biri hisoblanadi. Ushbu maqola natijalari tilshunoslik, chet tillar metodikasi hamda tarjimashunoslik sohalarida ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

Аннотация

Данная научная статья посвящена сравнительному анализу грамматических структур английского и немецкого языков. Основной целью исследования является выявление сходных и отличительных особенностей морфологических и синтаксических систем этих двух германских языков, а также научное обоснование влияния данных различий на процесс изучения и преподавания иностранных языков. В ходе исследования были использованы

методы сравнительной лингвистики, структурного анализа и типологического подхода.

В статье проанализированы взгляды известных лингвистов — В. Гумбольдта, Н. Хомского, О. Есперсена, а также современных немецких и английских языковедов Х. Хельбига, Г. Цифонун и Р. Куирка по вопросам грамматических систем. Кроме того, в сравнительном аспекте были рассмотрены мнения ученых в области педагогики и психолингвистики о восприятии грамматических структур в процессе овладения иностранным языком. Сопоставление научных позиций позволило показать, что английский язык характеризуется аналитическим строем и строгим порядком слов, тогда как немецкий язык отличается инфлективными особенностями, развитой системой падежей и изменчивостью позиции глагола, что было доказано на основе научных данных.

Результаты исследования показали, что различия в грамматических структурах оказывают непосредственное влияние на стратегии усвоения языка обучающимися, а сравнительный подход является одним из эффективных методов преподавания иностранных языков. Результаты данной статьи имеют научную и практическую значимость в области лингвистики, методики преподавания иностранных языков и переводоведения.

Abstract:

This scientific article is devoted to a comparative analysis of grammatical structures in the English and German languages. The main objective of the study is to identify the similarities and differences between the morphological and syntactic systems of these two Germanic languages, as well as to provide a scientific explanation of the influence of these differences on the processes of learning and teaching foreign languages. The research employs methods of comparative linguistics, structural analysis, and a typological approach.

The article analyzes the views of prominent linguists such as W. Humboldt, N. Chomsky, and O. Jespersen, as well as contemporary German and English scholars including H. Helbig, G. Zifonun, and R. Quirk regarding grammatical systems. In addition, the opinions of scholars in the fields of pedagogy and psycholinguistics concerning the perception of grammatical structures in the process of foreign language acquisition are examined from a comparative perspective. The comparison of these scholarly viewpoints demonstrates that English is characterized by an analytical structure and a strict word order, whereas German is

distinguished by inflectional features, a developed case system, and variability in verb position, which is substantiated by scientific evidence.

The results of the study indicate that differences in grammatical structures have a direct impact on language learners' acquisition strategies, and that the comparative approach represents one of the effective methods in foreign language teaching. The findings of this article are of scientific and practical significance for linguistics, foreign language teaching methodology, and translation studies.

Kalit so'zlar

Qiyosiy lingvistika, ingliz tili grammatikasi, nemis tili grammatikasi, morfologiya, sintaksis, so'z tartibi, infleksiya, tilni egallash, pedagogika, psixolingvistika, tilni egallash, pedagogika, psixolingvistika

Ключевые слова

Сравнительная лингвистика, грамматика английского языка, грамматика немецкого языка, морфология, синтаксис, порядок слов, инфлексия, усвоение языка, педагогика, психолингвистика

Key words

Comparative linguistics, english grammar, german grammar, morphology, syntax, word order, inflection, language acquisition, pedagogy, psycholinguistics

Kirish

Zamonaviy tilshunoslikda grammatik tuzilmalarni qiyosiy o'rganish muhim ilmiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Grammatik tizim tilning ichki tuzilishini belgilovchi fundamental omil bo'lib, uning morfologik va sintaktik qonuniyatlarini aniqlaydi hamda til birliklari o'rtasidagi munosabatlarni ochib beradi. Ingliz va nemis tillari bir xil german tillari oilasiga mansub bo'lishiga qaramay, ularning grammatik tizimlari vaqt o'tishi bilan turlicha strukturaviy xususiyatlarga ega bo'lib rivojlangan. Shu sababli, ushbu tillarni qiyosiy tahlil qilish nafaqat nazariy tilshunoslik, balki chet tilini o'qitishning amaliy jihatlari uchun ham katta dolzarblik kasb etadi.

Tilshunoslarning fikriga ko'ra, ingliz tili grammatik tuzilishi jihatidan asosan analitik hisoblanadi, bunda grammatik munosabatlar ko'pincha so'z tartibi va yordamchi elementlar orqali ifodalanadi. Aksincha, nemis tili flektiv xususiyatlari, rivojlangan kelishik tizimi va grammatik kategoriyalarning morfologik vositalar orqali ifodalanishi bilan tavsiflanadi (Jespersen, 1909; Helbig & Buscha, 2001). Ushbu farqlar ayniqsa morfologiya va sintaksis sohalarida yaqqol ko'zga tashlanadi: ingliz tilida qat'iy so'z tartibi ustun rol o'ynasa, nemis tilida fe'lning

joylashuvi va soʻz tartibining oʻzgaruvchanligi muhim ahamiyatga ega (Zifonun et al., 1997).

Qiyosiy tilshunoslik nuqtayi nazaridan, grammatik tuzilmalarni taqqoslash til tizimlarining ham universal, ham tilga xos xususiyatlarini aniqlash imkonini beradi. N. Chomsky sintaktik tizimning til tuzilmalarini tahlil qilishdagi markaziy rolini taʼkidlab, grammatik tuzilmalar, inson kognitsiyasi va tilni oʻzlashtirish jarayoni oʻrtasidagi yaqin bogʻliqlikni alohida koʻrsatadi (Chomsky, 1965). Shu bilan birga, psixolingvistika va pedagogika sohasidagi tadqiqotlar grammatik farqlar chet tilini oʻrganuvchilarning til oʻzlashtirish strategiyalariga bevosita taʼsir qilishini tasdiqlaydi.

Shu munosabat bilan, ingliz va nemis tillaridagi grammatik tuzilmalarni qiyosiy tahlil qilish tilni oʻzlashtirish jarayonini chuqurroq anglash, oʻqitish metodikalarini takomillashtirish hamda tarjima jarayonida yuzaga keladigan grammatik qiyinchiliklarni aniqlash imkonini beradi. Mazkur tadqiqot aynan ushbu masalalarni ilmiy asosda koʻrib chiqishga qaratilgan boʻlib, qiyosiy tilshunoslik, pedagogika va psixolingvistika kesishgan nuqtada olib borilgan tadqiqot sifatida muhim ilmiy va amaliy ahamiyatga ega.

Asosiy qism

Mazkur tadqiqot zamonaviy tilshunoslikda eʼtirof etilgan metodologik yondashuvlar majmuasidan foydalangan holda ingliz va nemis tillarining grammatik tuzilmalaridagi oʻxshashlik va farqlarni aniqlashga qaratilgan. Tadqiqot metodlarini tanlashda qiyosiy tilshunoslik, struktur grammatika, tipologik tilshunoslik hamda chet tilini oʻqitish metodikasi bilan bogʻliq ilmiy qarashlar asos qilib olindi.

Tadqiqotning yetakchi metodi qiyosiy-tahliliy metod hisoblanadi. Ushbu metod orqali ingliz va nemis tillaridagi grammatik kategoriyalar – morfologik shakllar, sintaktik tuzilmalar, soʻz tartibi hamda feʼl tizimining xususiyatlari – taqqoslandi. Qiyosiy yondashuv W. von Humboldt va O. Jespersen tomonidan ilgari surilgan til tuzilmalarini tarixiy va struktur jihatdan qiyoslash tamoyillari asosida amalga oshirildi. Mazkur metod ikki tilning genealogik yaqinligiga qaramay, ularning grammatik rivojlanish yoʻllaridagi farqlarni aniqlash imkonini berdi.

Bundan tashqari, tadqiqotda struktur tahlil metodi qoʻllanildi. Ushbu metod til birliklarini mustaqil elementlar sifatida emas, balki oʻzaro bogʻliq boʻlgan yaxlit tizimning tarkibiy qismlari sifatida koʻrib chiqadi. F. de Saussureʼning tilni tizim sifatida talqin qiluvchi nazariy qarashlariga asoslanib, struktur tahlil ingliz va nemis tillarida grammatik maʼno ifodalovchi vositalarning funksional rolini

aniqlashga xizmat qildi. Ayniqsa, sintaktik konstruksiyalar va gap ichida fe'ning joylashuvi masalasiga alohida e'tibor qaratildi.

Tadqiqot jarayonida tipologik yondashuv ham muhim rol o'ynadi. Til tipologiyasi sohasida J. Greenberg va B. Comrie tomonidan ishlab chiqilgan nazariyalarga tayangan holda, ingliz tilining analitik xususiyatlari hamda nemis tilining flektiv grammatik tuzilmalari aniqlab berildi. Tipologik tahlil grammatik vositalarning universalligini va tilga xos xususiyatlarini ochib berish, shuningdek, grammatik farqlarning funksional sabablarini izohlash imkonini berdi.

Bundan tashqari, deskriptiv metod ham qo'llanildi, uning yordamida har ikkala tilning grammatik tizimlari normativ manbalar asosida bayon qilindi. Ushbu metoddan foydalanib, ingliz va nemis tillaridagi grammatik hodisalar zamonaviy ilmiy grammatikalar asosida izchil tarzda tavsiflandi. Deskriptiv tahlil R. Quirk, H. Helbig, J. Buscha va G. Zifonun kabi olimlarning fundamental tadqiqotlariga tayanib amalga oshirildi.

Tadqiqotning amaliy jihatlarini yoritish maqsadida, shuningdek, fanlararo yondashuv ham qo'llanildi. Psixolingvistika va pedagogika sohasidagi ilmiy ishlar asosida grammatik farqlarning chet tilini o'rganish jarayoniga ta'siri tahlil qilindi. N. Chomsky va R. Ellis tomonidan ilgari surilgan til o'zlashtirish nazariyalariga tayangan holda, grammatik tuzilmalarni idrok etish va o'zlashtirish bilan bog'liq masalalar ilmiy jihatdan talqin qilindi.

Umuman olganda, tadqiqotda qo'llanilgan metodlar majmuasi ingliz va nemis tillarining grammatik tizimlarini chuqur, tizimli va obyektiv tahlil qilish imkonini berdi hamda tadqiqot natijalarining ilmiy asoslanganligini ta'minladi.

Qiyosiy, struktur va tipologik tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, ingliz va nemis tillari umumiy german ildizlariga ega bo'lishiga qaramay, ularning grammatik tizimlari turli yo'nalishlarda rivojlangan. Tadqiqot ayniqsa morfologiya, sintaksis va fe'l tizimi sohalarida sezilarli farqlarni aniqladi va ushbu farqlar har ikkala tilning funksional xususiyatlarini belgilab berishi kuzatildi.

Morfologik darajada ingliz tilida grammatik munosabatlar asosan yordamchi elementlar orqali ifodalanishi qayd etildi. Masalan, ingliz tilida deyarli kelishik tizimi mavjud emas va otlarning grammatik roli ularning gapdagi o'rne hamda predloglar orqali aniqlanadi. Nemis tilida esa kelishik, jins va son kategoriyalari artikllar va ot shakllari orqali aniq ifodalanadi, bu esa grammatik munosabatlarning morfologik jihatdan yaqqol ifodalanishini ta'minlaydi. Ushbu farq nemis tilining sintaktik moslashuvchanligini oshiradi va ingliz tiliga nisbatan kattaroq struktur erkinlikni ta'minlaydi (Helbig & Buscha, 2001; Zifonun et al., 1997).

Sintaktik tahlil ingliz tilida qat'iy SVO (ega-fe'l-to'ldiruvchi) modeli ustun ekanligini ko'rsatdi. Aniqlanishicha, ingliz gaplarida so'z tartibining o'zgarishi ko'pincha grammatik xatolarga yoki ma'noning buzilishiga olib keladi. Nemis tilida esa fe'l odatda bosh gaplarda ikkinchi o'rinni, ergash gaplarda esa oxirgi o'rinni egallaydi va bu sintaktik jihatdan me'yoriy hisoblanadi. Bu holat gap tuzilishida morfologik ko'rsatkichlarning muhim rol o'ynashini ko'rsatadi (Jespersen, 1909; Quirk et al., 1985).

Fe'l tizimi tahlili ham ikki til o'rtasidagi muhim struktur farqlarni yanada yaqqol ko'rsatdi. Ingliz tilida zamon va nisbat asosan yordamchi fe'llar orqali ifodalansa, nemis tilida grammatik ma'no fe'l shakllari orqali aniqroq kodlanadi. Bundan tashqari, nemis tilida fe'lning shaxs va son bilan moslashuvi qat'iy bo'lib, bu tilning sintaktik barqarorligiga hissa qo'shadi.

Tipologik nuqtayi nazardan qaralganda, natijalar ingliz tilini analitik til sifatida tavsiflash mumkinligini, nemis tilining esa flektiv xususiyatlarini saqlagan holda rivojlanganini ko'rsatdi. J. Greenberg va B. Comrie tomonidan ilgari surilgan til tipologiyasi nazariyalariga ko'ra, ingliz tili grammatik ma'noni asosan sintaktik vositalar orqali ifodalaydi, nemis tili esa sintaktik va morfologik vositalarning kombinatsiyasidan foydalanadi. Bu esa ikki tilda nutqni tashkil etishning turli struktur strategiyalariga olib keladi (Comrie, 1989; Greenberg, 1963).

Psixolingvistik va pedagogik nuqtayi nazardan tahlil qilinganda, grammatik farqlar chet tilini o'rganish jarayoniga sezilarli ta'sir ko'rsatishi aniqlandi. Ingliz tilini o'rganuvchilar uchun asosiy qiyinchilik qat'iy so'z tartibini o'zlashtirishda bo'lsa, nemis tilini o'rganuvchilar uchun kelishik tizimi, jins kategoriyasi va gapda fe'lning joylashuvi katta murakkablik tug'diradi. Ushbu kuzatishlar Chomsky va Ellis tomonidan ilgari surilgan til o'zlashtirish nazariyalari bilan mos keladi, ularga ko'ra grammatik murakkablik o'rganish jarayonida kognitiv yuklamani oshiradi (Chomsky, 1965; Ellis, 1994).

Umuman olganda, natijalar ingliz va nemis tillari o'rtasidagi grammatik farqlar tasodifiy emasligini, balki ularning tipologik va tarixiy rivojlanishi bilan bog'liqligini ko'rsatadi. Ushbu farqlarni aniqlash orqali qiyosiy tahlil chet tillarni o'qitish va tarjima amaliyotini takomillashtirish uchun mustahkam ilmiy asos yaratadi.

Xulosa

Mazkur tadqiqot ingliz va nemis tillaridagi grammatik tuzilmalarni qiyosiy tahlil qilishga bag'ishlangan bo'lib, ularning umumiy german ildizlariga ega bo'lishiga qaramay, rivojlanish yo'llari va struktur xususiyatlari sezilarli darajada farq qilishini ko'rsatadi. Tadqiqot natijalari grammatik farqlar nafaqat tilning formal tuzilishini, balki uning sintaktik va morfologik xususiyatlarini, nutqni

tashkil etish usullarini hamda kognitiv jarayonlarni ham belgilab berishini tasdiqlaydi. Bundan tashqari, ushbu farqlar tilni o'zlashtirish jarayonida o'rganuvchilarning kognitiv yuklamasiga ta'sir ko'rsatadi va chet tillarni o'qitishda samarali metodik strategiyalarni aniqlashga yordam beradi (Humboldt, 1836; Chomsky, 1965).

Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, ingliz tilining analitik tabiati va uning qat'iy so'z tartibi o'rganuvchilardan sintaktik intizomni egallashni talab qiladi, nemis tilida esa flektiv xususiyatlar, kelishik tizimi va fe'ning o'zgaruvchan joylashuvi yuqori darajadagi moslashuvchanlikni ta'minlasa-da, kognitiv yuklamani oshiradi (Helbig & Buscha, 2001; Zifonun et al., 1997). Tipologik nuqtayi nazardan ingliz va nemis tillari axborotni turli strategiyalar orqali tashkil etadi: ingliz tili asosan sintaktik vositalarga tayanadi, nemis tili esa sintaktik va morfologik vositalar kombinatsiyasiga asoslanadi (Greenberg, 1963; Comrie, 1989).

Psixolingvistik va pedagogik nuqtayi nazardan qaralganda, tadqiqot grammatik murakkablik va til o'zlashtirish jarayoni o'rtasidagi bog'liqlikni tasdiqladi. Nemis tilidagi kelishiklar va jins kategoriyalarining murakkabligi, shuningdek, fe'ning o'zgaruvchan joylashuvi o'rganuvchilar uchun yuqori kognitiv yuklama hosil qiladi, ingliz tilida esa asosiy qiyinchilik qat'iy so'z tartibida namoyon bo'ladi (Ellis, 1994; Chomsky, 1965). Shu bilan birga, qiyosiy yondashuv metalingvistik ongini rivojlantiradi, til tizimini chuqurroq tushunishga imkon beradi hamda chet tilini o'qitish metodikalarining samaradorligini oshiradi (Zifonun & Helbig, 1997).

Mazkur tadqiqotning ilmiy yangiligi shundan iboratki, unda ingliz va nemis tillarining grammatik tizimlari nafaqat an'anaviy qiyosiy yondashuv asosida, balki struktur, tipologik va psixolingvistik yondashuvlarning integratsiyasi orqali kompleks tarzda tahlil qilindi. Avvalgi tadqiqotlarda ushbu tillar ko'pincha alohida yoki faqat struktur jihatdan o'rganilgan bo'lsa, mazkur ishda grammatik farqlar ularning kognitiv va pedagogik ta'siri bilan bog'liq holda izchil yoritildi. Shu jihatdan, tadqiqot nafaqat nazariy, balki amaliy ahamiyatga ega bo'lib, chet tillarni o'qitish metodikasini takomillashtirishga ham xizmat qiladi.

Umuman olganda, mazkur tadqiqot ingliz va nemis tillarining grammatik tizimlarini qiyosiy tahlil qilib, ularning struktur, funksional va kognitiv farqlarini ilmiy asosda yoritib beradi. Bu esa zamonaviy tilshunoslikda qiyosiy tilshunoslikning dolzarbligini tasdiqlaydi hamda til tipologiyasi, tarjimashunoslik va chet tillarni o'qitish metodikasi sohalarida keyingi chuqur tadqiqotlar uchun mustahkam ilmiy asos yaratadi (Humboldt, 1836; Helbig & Buscha, 2001; Chomsky, 1965; Quirk et al., 1985).

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Chomsky, N. (1965). *Aspects of the Theory of Syntax*. MIT Press.
2. Comrie, B. (1989). *Language Universals and Linguistic Typology*. University of Chicago Press.
3. Ellis, R. (1994). *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford University Press.
4. Greenberg, J. H. (1963). *Universals of Language*. MIT Press.
5. Helbig, G., & Buscha, J. (2001). *Deutsche Grammatik*. Langenscheidt.
6. Jespersen, O. (1909). *A Modern English Grammar*. Heidelberg.
7. Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G., & Svartvik, J. (1985). *A Comprehensive Grammar of the English Language*. Longman.
8. Zifonun, G., Hoffmann, L., & Strecker, B. (1997). *Grammatik der deutschen Sprache*. De Gruyter.
9. Oripova, K. (2023). ANTONYMS AS A CULTURAL FACTOR IN ARTISTIC TEXTS INVOLVING SIMILE. *GOSPODARKA I INNOWACJE*.
10. Andrew, J. S. (2023). Artistic Discourse and Antonyms in IT as A Cultural Factor. *JournalNX*, 9(3), 409-411.
11. Oripova, K. E. (2022). Lexical and semantic analysis of antonyms in artistic discourse. *Journal NX – A Multidisciplinary Peer Reviewed Journal*, 8(5), 106-111.
12. Oripova, K. (2022). The prevalent problems are encountered by most students in learning English speaking. *Scienceweb academic papers collection*.
13. Oripova, K. (2021). Listening Dysfunctions As One Of The Problematic Skills In Teaching Listening. *Scienceweb academic papers collection*.
14. Oripova, K. (2023). PROBLEMS IN THE STUDY OF ANTONYMS IN COMPARATIVE LINGUISTICS. *Scienceweb academic papers collection*.
15. Oripova, K. (2022). Literary Discourse as a Basic Element of Linguocultural Study. *European Multidisciplinary Journal of Modern science*.
16. Vakhobovna, K. V., Dilnozakhon, B., Mukhammadjon, S., Axmadaliyevna, H. G., Umida, M., Shakhnozakhon, N., ... & Kamolakhon, O. (2024). SUPPLETIVE RELATIONSHIPS AND GENDEROLOGICAL DIFFERENCES IN KINSHIP TERMS ACROSS LANGUAGES. *Journal of International Crisis and Risk Communication Research*, 7(S11), 2956.
17. Oripova Kamolaxon Erkinjon Qizi (2022). INGLIZ TILIDAGI ANTONIMLARNING BADIY MATNDAGI ROLI. *Oriental Art and Culture*, 3 (1), 142-146.
18. ORIPOVA, K. MODERN PROBLEMS OF PHILOLOGY AND METHODS OF TEACHING LANGUAGES: THEORY AND PRACTICE. *Казанский*

(Приволжский) федеральный университет КОНФЕРЕНЦИЯ: MODERN PROBLEMS OF PHILOLOGY AND METHODS OF TEACHING LANGUAGES: THEORY AND PRACTICE Elabuga, 11-12 октября 2024 года Организаторы: Ministry of Science and Higher Education of the Russian Federation Federal State Autonomous Educational Institution" Kazan (Volga Region) Federal University", Elabuga Institute.

19. Масодикова, З. Х., & Омонбоева, М. О. (2016). Chet tillarini o'qitishda ta'lim va tarbiyaning birligi. *Молодой ученый*, (3-1), 47-48.

20. Xamdamovna, M. Z., & Daughter, A. G. D. S. (2022). The Role of Modern Pedagogical Technologies in Teaching Foreign Languages, Surprising Connections Between English and German. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(3), 490-493.

21. Zulfiya, M. (2022). Ways of Formation and Development of the Check Components of the Functional Literacy of the Students. *JournalNX*, 8(11), 208-212.

22. ZULFIYA, K. M., MOHINUR, S. Y., & MOHIRA, J. K. (2015). PLURAL NOUNS IN THE ENGLISH AND GERMAN IANGUGES. In *БУДУЩЕЕ НАУКИ-2015* (pp. 307-309).

23. Zulfiyakhon, M. Mechanisms to Ensure Effectiveness of German Language Teaching in Higher Education Institutions. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(11), 726-730.

24. Масодикова З., & Омонбоева М.О. (2015). THE EDUCATIONAL IMPORTANCE OF USING PROVERBS IN FOREIGN LANGUAGES TEACHING. *Ученый XXI века*, (12 (13)), 73-75.